

จุดประกาย ผู้นำ แห่งอนาคต

จุดประกาย ผู้นำ แห่งอนาคต

เจาะลึกศูนย์การเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมต้นแบบ

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพและคุณธรรมจริยธรรม
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

จุดประกาย ผู้นำ แห่งอนาคต

พิมพ์ครั้งที่ ๑ เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๐

สิ่งพิมพ์ลำดับที่ ๑๑/๒๕๕๐

จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม

ISBN 978-974-8134-62-8

ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)
เลขที่ ๖๙ ชั้น ๑๖-๑๗ อาคารวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล (CMMU)
ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๖๔๔ ๙๙๐๐ โทรสาร ๐ ๒๖๔๔ ๔๙๐๑-๒
www.moralcenter.or.th

*เอกสารเผยแพร่ของศูนย์คุณธรรม ห้ามจำหน่าย

บริษัท สไตลครีเอทีฟเฮ้าส์ จำกัด

จุดประกายผู้นำแห่งอนาคต .- - กรุงเทพฯ :

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม, 2550,

160 หน้า

1.ผู้นำ. I.บริษัท สไตลครีเอทีฟเฮ้าส์ จำกัด. II. ชื่อเรื่อง.

658.4

ISBN 978-974-8134-62-8

ผู้พิมพ์

บริษัท สไตลครีเอทีฟเฮ้าส์ จำกัด

๓๒/๑๕๒ ซอยรามอินทรา ๖๕ แขวงจรเข้บัว เขตลาดพร้าว

กรุงเทพฯ ๑๐๒๓๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๙๔๕ ๘๐๕๑-๖ โทรสาร ๐ ๒๙๔๕ ๘๐๕๗

E-mail : stylecreative@yahoo.com

จุดประกาย ผู้นำ แห่งอนาคต

เจาะลึกศูนย์การเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมต้นแบบ

okmd

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

คำนำ

ในสภาวะที่ประเทศประสบปัญหาวิกฤติ ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรมนุษย์ที่เพียงพอพร้อมด้วยคุณภาพและคุณธรรม จึงจะบรรลุเป้าหมายการพัฒนาได้อย่างสำเร็จสมบูรณ์ ซึ่งนอกจากจะอำนวยความสะดวกให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลแล้ว ยังจะช่วยขจัด บรรเทาปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ กับทั้งจะช่วยเสริมสร้างพลังอำนาจของชาติ คือ “ความรู้ รัก สามัคคี” ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบของตนเองและส่วนรวม อันจะเป็นแรงขับเคลื่อนให้การพัฒนาประเทศเกิดผลสัมฤทธิ์ที่สำคัญยิ่ง

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) ในฐานะหน่วยงานที่มีบทบาทและภารกิจหลัก ในการส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายองค์กรภาคีด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ร่วมปลูกจิตสำนึก สร้างค่านิยมใหม่ ให้คนไทยรักชาติ ประพฤติตนอยู่ในทำนองคลองธรรม เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ทำให้คนไทยเป็นคนดีมีคุณธรรม ขณะเดียวกันเพื่อเป็นการตอบสนองแนวนโยบายของรัฐบาลด้านการฟื้นฟูคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลอย่างกว้างขวางและเป็นรูปธรรมโดยเร็ว โดยให้ศูนย์คุณธรรมเป็นหน่วยงานประสานงานกลางร่วมกับองค์กรและสถาบันต่างๆ ในการจัดฝึกอบรมเชิงคุณธรรมแก่ข้าราชการระดับสูง ผู้บริหารรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารการศึกษาและครูอาจารย์ นักเรียนนายร้อยสี่เหล่าทัพ ตลอดจนนักศึกษา มหาวิทยาลัยต่างๆ

จากการให้การส่งเสริมและสนับสนุนแก่สถาบันฝึกอบรมผู้นำในโครงการพัฒนาศักยภาพผู้นำทุกระดับมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย

ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นผู้นำชุมชนสี่ภาค ผู้นำศาสนา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ ผู้นำนักศึกษา และผู้นำเยาวชน ศูนย์คุณธรรมจึงได้ดำเนินการสรุป บทเรียน และรวบรวมองค์ความรู้ต่างๆ ในระยะที่ผ่านมา พร้อมทั้งจัดพิมพ์ เป็นหนังสือเพื่อเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดฝึกอบรม ผู้นำเชิงคุณธรรม มุมมองและเสียงสะท้อนของผู้ผ่านการอบรม ตลอดจนชุมชน นำร่องที่ผ่านการอบรมและขยายผลอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งคาดว่าจะ เป็นประโยชน์ต่อการแพร่ขยายแนวคิดการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างสรรค์โดย มีคุณธรรมเป็นรากฐาน สร้างความตระหนักแก่องค์กร สถาบัน และชุมชน ได้เล็งเห็นความสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรม พัฒนาศักยภาพผู้นำเชิงคุณธรรมเพื่อกลับไปขยายผลในองค์กรและเสริมสร้าง ความเข้มแข็งแก่ครอบครัวและชุมชนท้องถิ่น

ศูนย์คุณธรรม ขอขอบคุณสถาบันฝึกอบรมผู้นำ มูลนิธิพลตรีจำลอง ศรีเมือง ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน ผู้นำเครือข่ายองค์กรภาคีภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้นำ นักศึกษาและเยาวชน ตลอดจนคณะทำงานทุกท่านที่ได้ร่วมกันบันทึก รวบรวมข้อมูล ออกแบบ จัดพิมพ์ และให้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ จนหนังสือเสร็จสมบูรณ์เป็นที่เรียบร้อย

นางสาวราทิพย์ พุ่มทรัพย์

(นางสาวราทิพย์ พุ่มทรัพย์)

ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

สารบัญ

	หน้า
บทนำ ถึงเวลา...คุณธรรมนำสังคมไทย	๕
บทที่ ๑ ฝึกทั้งกาย และใจ ในห้องเรียนธรรมชาติ	๙
บทที่ ๒ ๒๐ ปี ของสถาบันสร้างคนดีที่เรียบง่าย	๒๕
บทที่ ๓ อดีต ปัจจุบัน อนาคต ของสถาบันฝึกอบรมผู้นำ	๔๕
บทที่ ๔ ถึงเวลาเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมต้นแบบ	๖๕
บทที่ ๕ เยี่ยมชมชนสาธิต บ้านห้วยหวาย การพัฒนาบนฐานคุณธรรมจริยธรรม	๗๗
บทที่ ๖ ความจริงที่เหนือคำบรรยาย กับผลผลิตของสถาบันฝึกอบรมผู้นำ	๘๙
บทที่ ๗ หลากหลายความรู้ สู่ฐานอาชีพ เพื่อการพึ่งตน บนวิถีเศรษฐกิจพอเพียง	๑๑๗
ภาคผนวก	๑๔๕

บทนำ

ถึงเวลา...คุณธรรมนำสังคมไทย

สถาบันฝึกอบรมผู้นำ มูลนิธิพลตรีจำลอง ศรีเมือง ได้ดำเนินการอบรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เพื่อพัฒนาสุขภาพกาย และสุขภาพจิต ให้แก่บุคคลภายในและภายนอกมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๙ จนถึงปัจจุบัน เป็นเวลากว่า ๒๐ ปี อบรมไปได้กว่า ๕๐๐ รุ่น มีผู้ผ่านการอบรม เป็นจำนวนมากกว่า ๕๐,๐๐๐ คน

สถาบันฝึกอบรมผู้นำ เป็นที่รู้จักกันดีในหมู่นักพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

เป็นสถาบันฝึกอบรมที่ได้รับการกล่าวขวัญถึง ในแง่ที่ได้รับการยกย่องชื่นชม จากบรรดาผู้ผ่านการฝึกอบรมจากหลักสูตรนี้มาแล้ว เกิดการบอกต่อ จากปากต่อปาก ทำให้เกิดกระแสดังกล่าว การเข้าอบรม ณ สถาบันฝึกอบรมผู้นำแห่งนี้ จนมีคิวการฝึกอบรมยาวเหยียดตลอดทั้งปี ทั้งๆที่ไม่เคยเสียเงินในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์สถาบันเลย

สถานศึกษาทุกแห่ง และการศึกษา
ทุกระดับตั้งแต่อนุบาลถึงปริญญา
เอก เน้นวิชาการทั้งสิ้น มีสถานศึกษา
อบรมผู้นำแห่งเดียวเท่านั้นที่เน้นเรื่อง
คุณธรรม เอกลักษณ์ที่โดดเด่น คือ
มีธรรมชาติครบพร้อมทั้งไร่ นา ป่า เขา
และถ้ำ ซึ่งช่วยให้การฝึกอบรมเชิง
คุณธรรมได้ผลอย่างเต็มที่

เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ
คุณธรรม ไม่เกี่ยวกับวิชาการ “หลักสูตร
การพัฒนาคุณภาพชีวิต” หลักสูตร
เดียวจึงปรับใช้ได้กับกลุ่มเป้าหมาย ทุก
เพศ ทุกวัย โดยเน้นการแลกเปลี่ยน
เรียนรู้และการเปิดเผยตัวตน เพื่อการ
รู้จักตนเอง อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง
ที่เกิดจากภายในจิตใจของตนเอง

กิจกรรมอันหลากหลายตั้งแต่ตื่นจน
หลับ ที่เน้นการพึ่งตนเอง และเรียบง่าย
มีความเสมอภาคเท่าเทียมอย่างแท้จริง
ที่หาไม่ได้จากการอบรมอื่นใด

ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมต่างประทับใจ
กันเป็นส่วนใหญ่

ในขณะที่บางแง่มุมก็ยังมีผู้เข้าใจผิด
คิดว่า สถาบันฝึกอบรมผู้นำ เป็นโรงเรียน
การเมืองบ้าง เป็นแหล่งล้างสมองหรือ
ช่องสุมทางการเมืองบ้าง ทั้งที่ความจริง
มิได้มีกิจกรรมใด ที่เกี่ยวข้องกับทาง
การเมืองแม้แต่น้อย

ที่นี่ มีแต่กิจกรรม ปลูกข้าว กระตุน
และสร้างสำนักแห่งการเป็นคนดี

๒
ความเข้มแข็งที่ชัดเจนของพลตรี
จำลอง ศรีเมือง ผู้ก่อตั้ง
ที่ต้องการเพิ่มเติมคุณลักษณะที่ดี ซึ่ง
มีอยู่ในแต่ละคนแล้ว ให้มีเพิ่มมากขึ้น

เพราะคนดี ยังมีมากขึ้นเท่าไร ก็ยิ่ง
ทำให้เกิดความเข้มแข็งในสังคม ยิ่งขึ้น
เท่านั้น

และยิ่งได้คนดีมาเป็นผู้นำ สังคม
นั้นยิ่งถึงพร้อมด้วยความสุขและสันติ

สถาบันฝึกอบรมแห่งนี้ ได้รับความไว้วางใจจากหน่วยงานต่างๆ ทั้ง
ภาครัฐและเอกชนจำนวนมากจึงส่ง
บุคลากร เข้ามาฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง
ยาวนาน แต่ผู้ที่ผ่านการอบรมก็เหมือน
เช่นเมล็ดข้าวที่ถูกหว่านออกไป บาง
เมล็ดก็งอกงามเผยแผ่ความดีงาม
ต่อเนื่อง บางเมล็ดก็ฟ่อและตายไป

การวัดผลในเรื่องปัจจัยความสำเร็จ
ของสถาบันแห่งนี้ ยังไม่ได้มีการจัดทำ
เป็นวิชาการที่ชัดเจน แต่ผู้เข้าอบรม
แล้วจะเป็นผู้บอกต่อกันรุ่นแล้วรุ่นเล่า

ก การสร้างศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีชีวภาพ และส่งเสริมสนับสนุนชุมชนสาธิตขึ้นมา ให้เติบโตใหญ่และแข็งแกร่งด้วยหลักคิดและ กระบวนการพัฒนา ที่ได้รับการถ่ายทอดจาก สถาบันฝึกอบรมผู้นำ จึงเป็นการสร้างความ เข้มแข็งอย่างเป็นรูปธรรมให้กับศูนย์การเรียนรู้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ที่ได้ถือว่าเป็นศูนย์การ เรียนรู้ต้นแบบที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และยังเป็น การแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรของสถาบัน ฝึกอบรมผู้นำนั้น สามารถนำมาปรับใช้ในชีวิต จจริงอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จาก ๒๐ ปีที่ผ่านมา สถาบันฝึกอบรมผู้นำ พิสูจน์ให้เห็นความจริงหนึ่ง ที่สังคมไทยต้อง หันกลับมาให้ความสนใจกันอย่างจริงจัง

นั่นก็คือ สังคมไทยต้องการคนดี มีคุณธรรม เพื่อฝ่ากระแสโลกาภิวัตน์อย่างมีภูมิคุ้มกัน และ ภารกิจเดียวที่สถาบันฝึกอบรมผู้นำดำเนินการมา โดยตลอดก็คือ

การสร้างคนดี

เพราะ

ถึงเวลา...คุณธรรมนำสังคมไทย

ปรัชญาสถาบันฝึกอบรมผู้นำ

“ ผู้นำสำคัญยิ่ง

ชาติต้องการผู้นำที่เก่งและดีพร้อม

สังคมไทยขาดผู้นำที่ทั้งเก่งทั้งดี

ผู้นำที่เก่งแต่ไม่ดี ยังมีจำนวนมากเท่าใด

ประเทศชาติย่อมเสียหายมากเท่านั้น

การศึกษาตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงมหาวิทยาลัย

ล้วนแต่เสริมสร้างวิชาการ ให้เป็นคนเก่งทั้งสิ้น

โรงเรียนเสริมสร้างอุดมการณ์

เสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้เป็นคนดียิ่งขึ้นนั้นเราไม่มี

จึงเป็นแรงบันดาลใจให้สร้างสรรค์

โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตในสถาบันฝึกอบรมผู้นำ

เพื่อปลูกจิตสำนึกให้ทุกคนพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น

เพิ่มเติมคุณลักษณะที่ดีซึ่งมีในแต่ละคนอยู่แล้ว ให้มีเพิ่มมากขึ้น

ความสะอาดทั้งกายและใจ

ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ เสียสละ กตัญญู

ตลอดจนการ ลด ละ เลิกอบายมุขทั้งปวง

จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อตนเอง

ครอบครัว และสังคมประเทศชาติ

ผู้นำทุกระดับต้องมีส่วนสำคัญยิ่ง

ในการกอบบ้านกู้เมืองโดยการลงมือปฏิบัติเอง

และชักชวนผู้อื่นให้ดำเนินวิถีชีวิตแบบพอเพียง

ช่วยสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง

และนิยมไทยด้วยการปฏิบัติอย่างแท้จริง ”

สรุปเป้าหมายโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต
ของสถาบันฝึกอบรม คือ

๑. พัฒนาดตนเองให้ดีขึ้นในคุณลักษณะ
- ๖ ประการ
  - สะอาด
  - ขยัน
  - ประหยัด
  - ซื่อสัตย์
  - เสียสละ
  - กตัญญู
๒. ลด ละ เลิกอบายมุขทั้งปวง
๓. มีวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง
๔. มีส่วนช่วยชุมชนให้เข้มแข็ง
๕. นิยมไทยด้วยการปฏิบัติอย่างแท้จริง

ในแวดวงเครือข่ายคนทำดีทั้งหลาย คงไม่มีใครไม่รู้จักสถาบันฝึกอบรมผู้นำ หรือที่เรียกกันติดปากว่า “โรงเรียนผู้นำ” ซึ่งก่อตั้งโดย พลตรี จำลอง ศรีเมือง ที่พวกเรารู้จักกันดี กิตติศัพท์ของสถาบันฝึกอบรมผู้นำ ขจรไกลไปไม่เพียงแต่ในเมืองไทย แต่ไกลไปถึงต่างประเทศ

การเข้ารับการฝึกอบรมจากสถาบัน
ฝึกอบรมผู้นำนั้น นอกจากจะได้รับการ
ฝึกทั้งกายและใจแล้ว ยังมีการสอดแทรกใน
เรื่องขององค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาดั้งเดิม
ของไทย ที่อยู่กับธรรมชาติ และใช้ธรรมชาติ
รอบตัวมาผลิตจุลินทรีย์จากวัสดุเหลือใช้
รอบตัว เพื่อนำมาใช้ปรับปรุงดินให้เหมาะ
แก่การเพาะปลูกพืชผลต่างๆ แทนการใช้

ปุ๋ยเคมีหรือสารเคมีปรับปรุงดินที่สิ้นเปลืองทั้งเงิน
และสารพิษตกค้าง ที่เป็นอันตรายต่อทั้งตัว
เกษตรกรเองและสิ่งแวดล้อม

แม้ว่าผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่ อาจจะไม่ได้อ
ทำอาชีพเกษตรกรโดยตรง แต่เป็นคนไทย
ต้องรับรู้ปัญหาใหญ่สุดของประเทศไทยคือ
เกษตรกรซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของชาติ
ยังจนซ้ำซาก และการได้มีโอกาสรับรู้ถึง
วิถีชีวิตของผู้คนที่ทำงานกลางแดด แบบหลังสู้ฟ้า

สอนด้วยพุทธวิถี ที่คนต่างศาสนาก็เรียนได้

พลตรีจำลอง ศรีเมือง ในฐานะ “ครูใหญ่” เล่าให้เราฟังว่า “ในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติธรรม เมื่อปฏิบัติมากๆ ก็เกิดความคิดที่จะเสียสละให้กับสังคม เพราะสิ่งสำคัญที่สุดของการเป็นผู้นำก็คือการเสียสละ ก็เลยเอาเรื่องการปฏิบัติธรรมมาเป็นหลักในการกำหนดหลักสูตร เพราะสังคมไทยนั้นมีผู้นำเก่งๆ มาก แต่ผู้นำเก่งและดีด้วยนั้น ยังมีไม่พอ หมายถึงทุกระดับนะ ไม่จำเป็นว่าจำเป็นต้องเป็นผู้นำระดับไหน เราก็ได้แต่งเติมเสริมสร้างคุณงามความดีให้เกิดขึ้นกับพวกเขา”

ด้วยเหตุนี้ รูปแบบกิจกรรมที่นำเสนอในกิจกรรมจึงมีการสอดแทรกหลักธรรมในพุทธศาสนาเข้าไปด้วยเสมอ แต่เรื่องนี้ก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อผู้เข้าอบรมที่นับถือศาสนาอื่น เพราะครูใหญ่และ

ผู้ช่วยครูจะเน้นย้ำเสมอให้ทุกคนปฏิบัติตัวตามหลักศาสนาของตัวเอง ด้วยความเชื่อที่ว่า ทุกศาสนาล้วนสอนให้เป็นคนดีด้วยกันทั้งสิ้น

ในสังฆมัยอันมีมติชนชาต
ต้องสวาทสวาทสนทนกัน
อย่างกันตึงกันวงกลมใจคน
สงสารคนอื่นที่ไม่มีกิน
ข้าวพกรานอาหารทุกอย่าง
อย่ากินต้องวางเป็นของมีค่า
หลายคนเห็นของสกปรกสกปรก
กลัวจะได้อาหารเป็ลื่องแรงเป็ลื่องทน
ขอขอบคุณทุกท่านปรานีเกียรติ
ทดแทนพระคุณด้วยการทำดี
อภิวาทเพื่อยก
งานเพื่อ ชานแม่
ขนิษฐาหลาน
อย่ากินอาหารสกปรก
สำหรับอาหารภรรยา
ตั้งสงฆาภาม 4 ไร่ครึ่ง

คั้งนั้น คนต่างศาสนา ก็สามารถ
รับการอบรมที่นี้ได้อย่างมี
ความสุขและไม่ได้รู้สึกแปลกแยก
แต่อย่างใด และที่น่าสังเกตคือ เมื่อ
ทุกคนรับประทานอาหารมังสวิวัติ
เหมือนกันหมด ก็ตัดปัญหาในเรื่อง
ของการรับประทานที่แตกต่างกันตาม
หลักศาสนาไปได้ง่ายด้าย

เป็นการอบรมที่เสริมสร้างเรื่อง
ศาสนสัมพันธ์ไปด้วยโดยอัตโนมัติ

ห้องเรียนธรรมชาติ

สิ่งที่เห็นเมื่อแรกไปเยือนสถาบันฝึกอบรมผู้นำที่อยู่กลางป่าเมืองกาญจน์ก็คือ เรือนไม้หลังเล็กๆ จำนวนมากที่สร้างเป็นที่พักของผู้รับการอบรมให้อยู่กันหลังละ ๔-๖ คนแบบสมถะ ต้องช่วยกันเช็ดถูปิดกวาดเองโดยมีเครื่องนอนคือมุ้งหมอนและที่นอนแบบบาง

(คนปวดหลังคงชอบใจ) แต่ละคนก็ต้องดูแลพับเก็บปิดกวาดพื้นที่กันเอง รวมถึงห้องน้ำที่แยกส่วนและต้องทำความสะอาดเองเช่นกัน

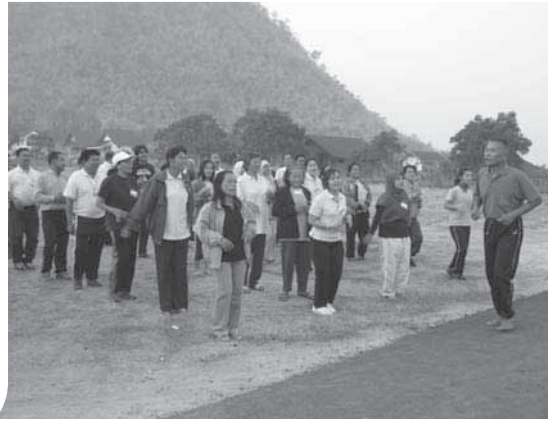

อีกด้านหนึ่งของสระน้ำ ก็คือ กลุ่มอาคารห้องประชุมและ โรงอาหาร ที่สร้างแบบเรียบง่าย ไม่มี เครื่องปรับอากาศ เพราะอากาศที่นี้ ตอนกลางวันและตอนเช้ามืดจะเย็น มีแค่นี้จริงๆ เพราะที่เหลือคือ ไม้และซุงเขาที่ล้อมรอบสถาบัน ฝึกรบแห่งนี้ เป็นห้องเรียนธรรมชาติ ที่รอการเรียนรู้จากนักเรียน รุ่นแล้ว รุ่นเล่า

ห้องเรียนจริงๆ จึงกลายเป็น ธรรมชาติที่อยู่รายรอบสถาบันแห่งนี้ ซึ่งมีทั้งป่าเขา (เนินเขาฟาซีที่ใช้ ระยะทางเดินขึ้นประมาณ ๕๐๐ เมตร และเป็นเขาฟาซีนีเอง ที่ใช้ทดสอบ จิตใจของผู้รับการอบรมทุกคน) ถ้า หินปูนเล็กๆ ที่มีมันเพชรที่เกิดจาก ประกายของสินแร่ขนานาชนิดซึ่งผู้เข้า อบรมทุกคน จะต้องปีนป่ายลงไป อย่างทุลักทุเล เพื่อเข้าไปรับการอบรม พร้อมกับสัมผัสบรรยากาศเข้มข้น ท่ามกลางแสงเทียน เพื่อประกาศ ความรักต่อมวลมนุษยชาติด้วยการนำ ของครูใหญ่

สามวันดี สี่วันชั่ว เป็นผู้นำที่ดีไม่ได้

ผู้นำต้องมีสุขภาพดี ๔ วันของการฝึกอบรมไม่ได้ทำให้แข็งแรงขึ้นอย่างเห็นเด่นชัด แต่เป็นการเตือนย้ำว่าผ่านการฝึกอบรมไปแล้ว ต้องไม่ทิ้งเรื่องการออกกำลังกาย “การวิ่ง

ชมไร่นาป่าเขา” จึงเป็นกิจกรรมที่จำเป็น วิ่งคล้ายทหารฝึกใหม่ พร้อมร้องตะโกนปลุกปลอบใจกันเองไปตลอดทาง ด้วยถ้อยคำง่ายๆ

“พวกเรา-หนุ่มสาว
ร่างกาย-แข็งแรง
จิตใจ-เข้มแข็ง
ลองวิ่ง-วิ่งได้
เหนื่อยไหม-ไม่เหนื่อย
ฟินไว้-ได้กำไร”
เท่านี้ไม่ว่าจะอายุปุ่นไหน ก็เห็น
วิ่งกันได้แทบทุกคน
คงเพราะอยากกลับเป็นหนุ่ม
เป็นสาวอีกครั้งนั่นเอง

อาหารแสนอร่อย ที่ไม่เบียดเบียนชีวิต

อาหารทุกมื้อที่สถาบันแห่งนี้ เป็นมังสวิรัตที่แสนอร่อยทุกมื้อ ด้วยฝีมือแม่ครัวที่ใครๆ ก็ยกนิ้วให้ พร้อมของว่างอย่างกล้วยน้ำว้า (ไม่เคยกินกล้วยน้ำว้าที่ไหนอร่อยเท่าที่นี่ หลายคนว่าอย่างนั้น) เพียงแต่เพิ่มวัฒนธรรมการกินเข้าไปนิดหน่อย คือต้องร่วมกันท่องคาถาเตือนใจไม่ให้กินทิ้งขว้าง ต้องรับประทานพร้อมกันและล้างจานเอง ด้วยนวัตกรรมการล้างจานที่สะอาด เรียบง่าย และประหยัด (ซึ่งก็เป็นกระบวนการเรียนรู้อีกอย่างที่ทำให้ล้างกันได้ อย่างสนุกสนาน)

ใครที่ไม่เคยล้างจาน ก็สามารถทำได้เอง โดยไม่ต้องกังวล เพราะที่นี่จัดระบบเอาไว้ให้เป็นอย่างดี มีแยกทั้งล้างจาน ล้างแก้ว ถ้ามด้วยภาพของผู้หลักผู้ใหญ่ในบ้านเมืองมากมายที่มาล้างจาน-ล้างใจแล้ว ถายเป็นที่ระลึกเพื่อเป็นกำลังใจให้กับน้องๆ ผู้เข้าอบรมรุ่นหลังๆ นั่นเอง

เหตุที่ต้องเป็นอาหารมังสวิรัตินี้ เพราะ “อาหารมังสวิรัตินอกจากอาหารเนื้อสัตว์ทั้งทางโลกและทางธรรม” และเมื่อใครได้เริ่มรับประทานอาหาร

มังสวิรัตินี้ที่อร่อย แม้จะไม่ชอบหรือไม่เคย ก็เห็นรับประทานกันได้อย่างเจริญอาหารทุกคน ผลพลอยได้นอกจากทำให้สุขภาพดีขึ้นแล้ว ยังไม่ปรากฏว่ามีใครท้องผูกจากการอบรมยาวแบบนี้ เหมือนกับที่เคยพบในการอบรมที่อื่นๆเลย (เพราะอาหารมังสวิรัตินี้มีกากเยาะ ทำให้ถ่ายสะดวกนั่นเอง)

อยู่ที่นี้ต้องมีวินัย

อาจเป็นเพราะผู้เข้าอบรมมาจากทุกสารทิศ หรือคุณครูใหญ่เคยเป็นนายทหารระดับประธานรุ่นมาแล้วก็ได้ ทำให้วินัยในการฝึกอบรมที่นี่ค่อนข้างเข้ม ตามคำขวัญของสถาบันฝึกอบรมที่ว่า **“สะอาด ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ เสียสละ กตัญญู”** เริ่มจากการตรงต่อเวลา ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะ การร้องเพลงเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ การกินอาหาร การล้างจาน-ล้างใจ การเก็บกวาดที่หลับนอน หรือแม้แต่การถอดรองเท้า ก็ยังต้องให้หันหน้าออกโดยพร้อมเพรียงเพื่อสะดวกในการใส่เมื่อเลิกประชุม

พี่ ผิงดูเฟินๆ นำหวาดหวันอยู่
เหมือนกัน แต่หากไปพบเจอ
ด้วยตัวเองกลับเป็นเรื่องน่าสนุก ที่ได้
ทำอะไรตามคำสั่งคนอื่นบ้าง หลังจาก
ที่เอาแต่สั่งลูกน้องมาตลอดจนเคยตัว

ประสบการณ์ครูคือบทเรียนอันมีค่าอย่างยิ่ง

วิทยาการของสถาบันฝึกอบรมผู้นำนั้นไม่เหมือนที่ไหน แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม
คือ กลุ่มแรกได้แก่ “ครู” หรือ “ครูพิเศษ” มี ๑๐ กว่าท่าน ซึ่งล้วนแต่เป็นผู้ใหญ่
ที่รู้จักกันทั้งบ้านทั้งเมือง เช่น คุณหมอแจก ธนะสิริ คุณโสภณ สุภาพงษ์
อาจารย์ไพฑูลย์ วัฒนศิริธรรม พล.ต.อ.เสรีพิศุทธิ์ เตมียาเวส คุณณรงค์
โชควัฒนา และอาจารย์ประชัย เปี่ยมสมบุรณ์ เป็นต้น ผลัดเปลี่ยนกันไปบรรยาย
สองสามท่านต่อ ๑ รุ่น

อีกกลุ่มหนึ่งคือ “ผู้ช่วยครู” มีหลายสิบท่าน อาสาสมัครไปช่วยฝึกอบรมรุ่นละเกือบ ๒๐ ท่าน ซึ่งแม้ไม่เป็นที่รู้จักในระดับชาติ แต่ทุกท่านได้สั่งสมประสบการณ์ชีวิตกันมาอย่างโชกโชน กลายเป็นกรณีศึกษาอย่างดีที่ผลิตเพลินทั้งผู้เล่าและผู้ฟัง การเรียนที่นี่จึงไม่จำเป็นต้องพึ่งตำราเอกสารแต่อย่างใด

อาจารย์สมพงษ์ พังเจริญจิตต์
ผู้ช่วยครูและผู้จัดการ
สถาบันฝึกอบรมผู้นำ
มูลนิธิพลตรีจำลอง ศรีเมือง

อาจารย์พะเยาว์
ปาลวัฒน์
หนึ่งในผู้ช่วยครู
ของสถาบันฯ

ผู้เข้าอบรมคือแบบฝึกหัดชั้นดี

การเรียนรู้นี้ ใช้การประสมประสานระหว่างการทำกิจกรรมกลุ่ม การละลายพฤติกรรม การใช้สถานการณ์กดดันเพื่อให้รู้จักตัวตนที่แท้จริงของตัวเอง การสร้างขวัญและกำลังใจเมื่อท้อแท้หรือเบื่อหน่าย (หรือเมื่อหมดแรง) บางกิจกรรมก็มีตลกหน้าม่านให้หัวเราะกันท้องแข็ง แต่ทุกกิจกรรมที่ทำ ล้วนใช้ตัวผู้เข้า

อบรมนั่นเอง เป็นแบบทดสอบขั้นดี
ที่แต่ละคนจะได้เรียนรู้ ทดสอบ วัตถุประสงค์
ประเมินผลและสรุปผลได้ด้วยตัวเอง
โดยไม่ต้องแอบลอกการบ้านเพื่อนๆ
เหมือนสมัยเรียนเมื่อเป็นเด็กๆเลย

น่าสังเกตว่า ที่สถาบันฝึกอบรม
ผู้นำแห่งนี้ ผู้เข้าอบรมต้องเป็นครู
สำหรับเพื่อนๆ ต่างคนต่างเป็นครู
ซึ่งกันและกัน ต่างคนต่างเรียนรู้จาก
กันและกัน ถ่ายทอดบทเรียนให้กัน
แม้แต่ผู้ช่วยครูเองก็ยังได้เรียนรู้จาก
ผู้เข้าอบรมด้วยเช่นกัน

นี่เองคือเสน่ห์ที่สำคัญ ที่ทำให้ผู้
บริหารระดับสูงจากองค์กรต่างๆ ทั้ง
ภาครัฐและเอกชน เมื่อได้มีโอกาส
ฝึกอบรมที่นี่แล้วต่างกลับไปปรับปรุง
ตัวเอง และองค์กรของตน และ
สิ่งแรกๆที่ทุกคนคิดถึงก็คือ การส่ง
ลูกน้องระดับถัดไปมารับการอบรม
บ้าง จนบางองค์กรส่งมาอบรม
เกือบจะทุกระดับแล้วก็มี

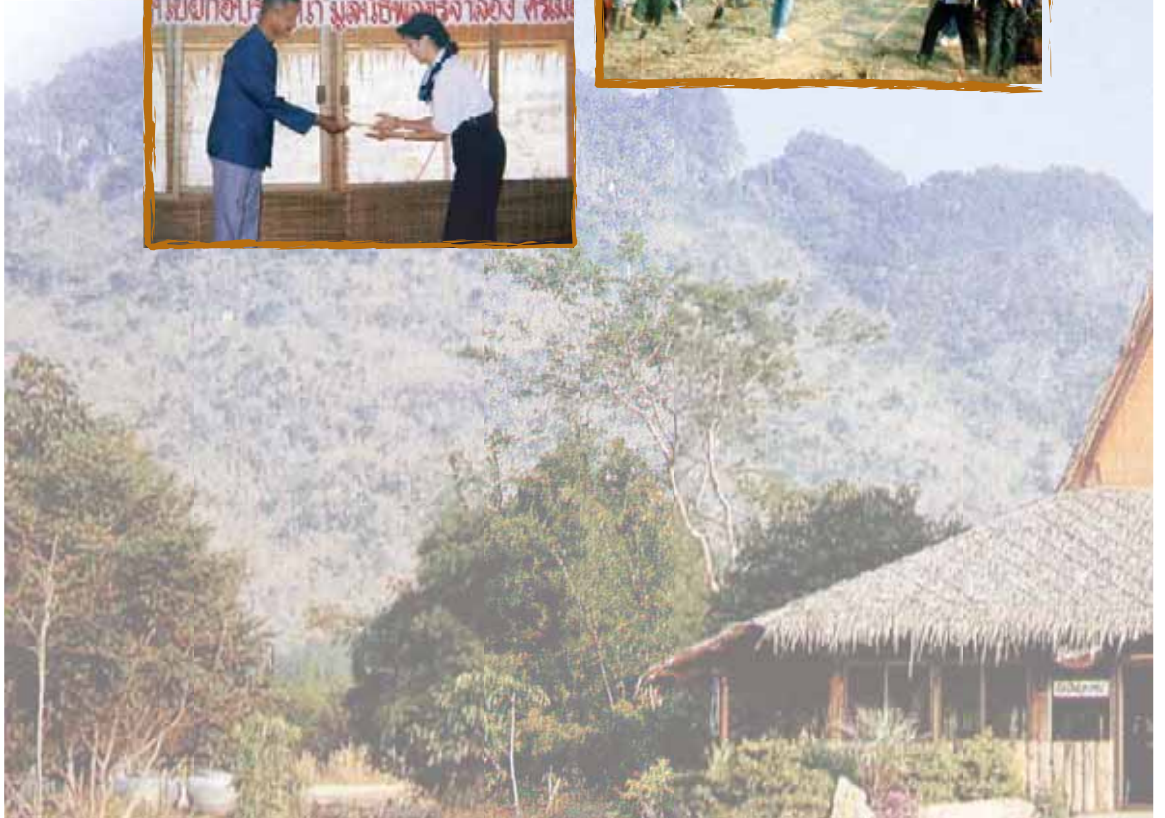
บทที่ ๒

๒๐ ปี ของสถาบันสร้างคนดีที่เรียบง่าย

เริ่มต้นจากจุดเล็กๆ ในเมืองหลวง

นับตั้งแต่ พลตรี จำลอง ศรีเมือง ได้
รับเลือกตั้งเป็นผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร
เมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ได้มีการริเริ่ม
พัฒนาในหลายๆด้าน โดยเฉพาะการ
พัฒนาบุคลากร ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า
กรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานแรกที่
บุกเบิกและทุ่มเทการพัฒนาด้านนี้อย่าง
จริงจังได้มีการตั้งคณะทำงานเพื่อร่าง
หลักสูตร “การพัฒนาคุณภาพชีวิต”

สอดคล้องกับที่สหประชาชาติประกาศให้เป็นปีแห่งการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี และดำเนินการฝึกอบรมตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. ๒๕๒๙ เป็นต้นมา โดยใช้สถานที่ของศูนย์ฝึกอบรมกรุงเทพมหานครที่หนองจอก และรศ.อาภรณ์ พุกกะมาน รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฝ่ายการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบโครงการในระยะเริ่มต้น

“ตั้งแต่วันแรกๆที่ผมเริ่มทำงานในตำแหน่ง
ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผมก็ได้พบกับ
คุณหมอแจก ธนะสิริ ตอนนั้นท่านเป็นรองปลัด
กรุงเทพมหานคร ท่านก็แนะนำผมให้เปิด
หลักสูตรฝึกอบรม ท่านอยากเห็นการเปลี่ยนแปลง
ของกรุงเทพฯ ซึ่งตอนนั้นแยะเต็มที มีน้ำท่วม
ตลอด มีการทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทาง กรุงเทพฯ
กลายเป็น ๑ ใน ๖ เมืองที่สกปรกที่สุดในโลกผมก็
เลยเริ่มฝึกอบรมประกอบกับได้รับคำแนะนำจาก
สื่อมวลชนว่าจะปรับปรุงกทม.ได้สำเร็จ

ต้องปรับปรุงคนและอาคารสถานที่ของ กทม. ให้
เป็นตัวอย่างที่ดีก่อนแล้วรณรงค์ชักชวนชาวกรุง
ให้ทำตาม การฝึกอบรมข้าราชการและพนักงาน
กทม. ตามคำแนะนำของคุณหมอแจก ธนะสิริ
จึงเป็นคำตอบ

อบรมมาได้ ๒ ปี ก็สามารถพลิกฟื้น กทม. ได้
เป็นผลสำเร็จ ทั้งตำแหน่งเก่ามารับตำแหน่งใหม่
คือ ๑ ใน ๑๐ เมืองน่าท่องเที่ยวที่สุดในโลก”
พลตรี จำลอง รำลึกความหลัง

เนื้อหาและระยะเวลาของการฝึกอบรมมีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด จากระยะเวลา ๒ วัน ๑ คืน ปรับเปลี่ยนเป็น ๒ วัน ๒ คืน ๓ วัน ๒ คืน และเป็น ๔ วัน ๓ คืน จวบจนปัจจุบันนี้ ผู้เข้าอบรมในระยะแรกมาจากหน่วยงานราชการ ร้อยละ ๙๐ (ส่วนใหญ่มาจากกรุงเทพมหานคร เจ้าของสถานที่ฝึกอบรม) นอกจากนั้นมาจากภาคเอกชน การฝึกอบรมแต่ละรุ่น ได้ปรับปรุงรายละเอียดของ

เนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับกลุ่มอาชีพนั้นๆ เช่น คนงาน พนักงาน นักบริหาร ข้าราชการ และครู เป็นต้น ได้ฝึกอบรมที่หนองจอกไปแล้ว ๑๔๗ รุ่น ประมาณ ๑๕,๐๐๐ คน

นี่คงเป็นครั้งแรกของเมืองไทย เช่นกัน ที่คนกวาดถนน คนเก็บขยะได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมในศูนย์ฝึกอบรมที่มีมาตรฐานเดียวกันกับข้าราชการระดับสูง

และเมื่อเขาเหล่านั้นผ่านการอบรมไปแล้ว ก็มีเป็นจำนวนมากที่สามารถเลิกเหล้า เลิกบุหรี่ เลิกอบายมุขได้ กลายเป็นคนใหม่ไปเลยก็มี

